

**NAȘTEREA SĂRBĂTORILOR NAȚIONALE LA ROMÂNI:
24 Ianuarie.
PROPAGANDĂ ȘI «MISE EN SCÈNE» ÎN SPAȚIUL URBAN
DIN OLTENIA (1864–1867)***

Nicolae MIHAI*

Abstract: This article examines a still unknown aspect of contemporary Romanian history: the apparition and evolution of national celebrations. Ritual constructions of national solidarities, exercises of public memory but also places of encounter between propaganda and emotion, the different celebrations of the national festivities of the various regimes, from princiar and monarchic ones to those held during communist and postcommunist regimes, they are an excellent space to evaluate how Romanians build their relations with power in the last two centuries. Through these collective local practices as archive documents recorded for us, we can see and understand why 24th January or 10th May become so important and marked the memory of Romanians.

Keywords: 19th Century Romania, national celebrations, political rituals, urban communities.

La 22 ianuarie 1865, biroul administrativ al prefectului județului Vâlcea expedia o adresă primarului orașului Râmnicu Vâlcea în care se amintea de solicitarea primită din partea ministrului de interne ca „serbarea zilei Naționale de 24 ale curenteii luni să se facă conform programului din anul trecut”¹. Nu avem încă programa din anul 1864², dar din documentul trimis putem să ne facem o idee. Astfel, era reamintit primarului să fie luate toate dispozițiile „atît pentru împărțirea de pâine și carne la săraci, după obiceiul urmat pînă acum, precum și pentru curățirea orașului și iluminarea de seara la localurile publice. În fine – atrăgea atenția funcționarul, repetând, probabil, dispozițiile comunicate de la centru – „să îngrijești ca cheltuielile să aibă un scop folositor mai cu seamă pentru săraci, invitând și pe D[omn]i[i] Cetățeni ca să asiste la Te Deum-ul ce este a să cânta în catedrala Sântei Episcopii de aici, la ora zece, unde urmează a vă afla și Dvs cu

* Prezentul text a fost redactat în cadrul temei de plan cu titlul *Regele în spațiul public: propagandă și ritual în România (1866-1914)*.

* Cercetător științific III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”, Craiova. Email: nicom48@gmail.com.

¹ SJAN Vâlcea, *Primăria orașului Râmnicu-Vâlcea*, dos.11/1865, f. 1.

² Dispunem însă de cea referitoare la organizarea aceleiași sărbători în orașul Craiova, ceea ce ne va permite o analiză comparativă utilă a modului în care se desfășurau cele două ceremonii în cele două spații urbane. Vezi anexa nr. 2.

D[omn]i[i] Adjutori și Consilieri ai acestei Urbe; iară vizitele oficiale se primesc de subscrisul în localu ce am în acest oraș³.

Documentul ne oferă câteva elemente importante. Spre finalul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, 24 Ianuarie, ziua dublei alegeri a prințului domnitor al Principatelor Unite ale Munteniei și Moldovei, era intrată oficial în calendarul sărbătorilor naționale. Se credea deja o tradiție, din moment ce cadrul său normativ din anul 1865 îl respecta pe cel anterior. O particularitate a sa era cultivarea unor elemente care aminteau de evergetismul împăraților bizantini (împărțirea de pâine și carne celor săraci), modernitatea festivităților publice care includeau iluminările orașului, fenomen cu care locuitorii orașelor românești din Muntenia erau deja obișnuiți din perioada regimului revoluționar pașoptist, importanța alocată Bisericii (Ortodoxe) prin prezența tuturor notabilităților și a cetățenilor orașului la Tedeumul special care avea loc cu acest prilej. I se adaugă un element important, deloc de neglijat, care atestă întărirea poziției prefectului ca reprezentant al puterii centrale, prezentarea felicitărilor cu ocazia acestui eveniment. Adresate domnitorului de către membrii corporațiilor (starostele negustorilor locali) sau de către cetățenii simpli, ele erau primite de prefect în numele domnitorului sau guvernului. Toate acestea ne indică clar că sărbătoarea respecta niște norme, era bine codificată, iar a luat parte la derularea ei nu însemna participarea la un simplu divertisment, chiar dacă mesele festive, muzica fanfarelor erau apreciate.

Cât de relevante pot fi concluziile noastre, trase în urma unui demers parțial care nu implică (încă) un corpus consistent de surse? Evident că limitat și nu vom putea vorbi decât de opinii parțiale. Dar istoricii au depășit faza prelucrării seriale a datelor socio-economice și a absolutizării validității rezultatelor obținute astfel. O analiză comparativă, mai degrabă calitativă⁴, a unui corpus mai mic de documente, poate oferi informațiile necesare înțelegerii funcționării la nivel micro a acestui proces. Extinderea anchetei și asupra altor orașe, inclusiv capitala, compararea cu rezultatele obținute în alte spații istoriografice vor confirma/infirma/nuanța liniile pe care credem că le putem întrevedea.

Textul prezent este construit pe baza documentelor administrative, care includ programele oficiale de organizare a acestor ceremonii, dispozițiile care circulă între diverse autorități locale în scopul transunerii în practică a unui model central, de regulă. În loc de o lectură strict istorică, cantonată într-o povestire a ceea ce se întâmplă, am încercat să identificăm tipare, să facem comparații la nivel european, să recunoaștem trăsături specifice unui fenomen mai larg, dar și nuanțe particulare care ne ajută să înțelegem mai bine semnificațiile sărbătorii naționale pentru societatea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Am fost nevoiți să ne cantonăm doar la un spațiu urban redus, reprezentat de două orașe,

³ SJAN Vâlcea, *Primăria orașului Râmnicu-Vâlcea*, dos.11/1865, f. 1^v.

⁴ Cf. Nicolas Offenstadt, «Archives, documents, sources» în: Christian Delacroix, François Dosse, Patrick Garcia & Nicolas Offenstadt (sous la direction de), *Historiographies*, I, *Concepts et débats*, Paris, Gallimard, 2010, p. 73.

Craiova și Râmnicu Vâlcea, inegale ca dimensiuni, populație, simboluri și memorie istorică. Perioada îmbrățișează ultimii ani de domnie a lui Alexandru Ioan Cuza, dar din investigațiile făcute până în acest moment, cel puțin până la 1881, această sărbătoare națională continuă să fie celebrată public. Va urma o pauză de mai bine de trei decenii până când regele Ferdinand o va relua⁵. Așadar, pune în vedere mai degrabă perioada de întărire a unui model și modul în care el se perpetuează în perioada imediat următoare, dar nu ne permite să vedem pe termen lung care este semnificația reală acestei sărbători în raport cu altele care încep să o concureze (precum proclamarea Regatului României la 14 martie 1881).

Ne-a interesat identificarea elementelor importante (ritualul, funcționarea sărbătorii, actorii și dispunerea lor, topografie festivă, gesturile care suțin reprezentările puterii la nivel public), lucrurile cărora autoritățile încercau să le acorde atenție. Suprapunerile festive (sărbătoare princiară/sărbătoare religioasă) merită atent evaluate. Sigur că Te Deum-ul deține un loc important, am văzut nu doar în cadrul sărbătorii naționale de la 24 Ianuarie, dar și cu alte ocazii. Oficierea slujbei de către cel mai înalt ierarh (episcop în reședința de episcopat sau cel mai înalt ierarh local în fiecare oraș din provincie, mitropolit în capitală), participarea obligatorie cerută elitelor administrative, comerciale, intelectuale, prezența până la urmă a populației largi, denotă locul important deținut în cadrul sărbătorii naționale de elementele cu conținut religios.

Cum putem privi în această lumină sărbătoarea națională și ce semnificații pot fi identificate? Pentru că, ne reamintește Caroline Crouin, adunarea unei asemenea mulțimi nu era deloc întâmplătoare, însemna că participanții recunoșteau, conștient sau inconștient, importanța evenimentului pe cale să se producă și voiau, prin intermediul celebrării festive, să întrețină, să conserve chiar amintirea acestui moment, recunoscând semnificațiile acordate, retrăind un act simbolic, politic, primordial și, în noua logică a mitologiei naționale, unul fondator⁶.

Conștienți de riscurile unei abordări care s-ar integra perfect în ceea ce medievistul francez Alain Bourreau numea o „istoriografie ceremonialistă”, am

⁵ Întrucât informațiile noastre provin doar din cercetarea fondurilor documentare din Oltenia, preferăm să rămânem prudenți până la verificarea unui corp mai consistent de surse. Dacă se va adevăra acest fenomen, el merită o discuție particulară, demonstrând o certă concurență memorială între sărbătorile naționale legate de numele lui Alexandru Ioan Cuza și cele din perioada lui Carol I. Cum 10 Mai va deveni, treptat, sărbătoarea națională principală a românilor, construită pe un triplu cadru memorial (10 mai 1866, intrarea prințului Carol de Hohenzollern în București, 10 mai 1877, proclamarea independenței și 14 martie 1881, proclamarea României ca regat), 24 ianuarie va cunoaște o scădere treptată ca importanță, fiind asociată numelui fostului prinț domnitor a cărui memorie rămânea încă un subiect sensibil în epocă. Cf. Andi Mihalache, *Mănuși albe, mănuși negre. Cultul eroilor în vremea Dinastiei de Hohenzollern*, Cluj-Napoca, Limes, 2007, pp. 29-70, 150-199.

⁶ Caroline Crouin, « Étude scénographique des fêtes en faveur de l'abolition de l'esclavage en France (février - juillet 1794) », *Annales historiques de la Révolution française* 339, janvier-mars 2005, p. 55.

considerat însă că demersul nostru ne poate permite să evaluăm mai bine cum ritualurile participă la „o perpetuă reinventare a tradiției”⁷.

O analiză a modului în care se derula efectiv această ceremonie pe plan local, așa cum putem citi în documentele locale, confirmă importanța acestei sărbători în reglarea relației dintre puterea centrală și comunitatea locală urbană. Temporalitate festivă specială, ea pune în lumină atât solidaritatea comunității locale, de la simplu cetățean la elitele locale, cât și participarea efectivă și afectivă a acesteia la un calendar al celebrării, motivat în termeni moderni, de datorie cetățenească și reafirmare a loialității față de prințul domnitor. Sărbătoare a românilor, dar și sărbătoare a puterii princiară în serviciul românilor, dovedită atât de cultivarea reprezentării de prinț milostiv (ajutoarele împărțite cetățenilor nevoiași), cât și de cea de catalizator a energiilor naționale. Corespundea unui discurs modern despre puterea princiară sau imperială pe care-l găsim cultivat, în diferite ipostaze, în toată Europa perioadei menționate.

Modul în care era prevăzută desfășurarea acestei ceremonii merită să ne rețină atenția. Popularizarea ceremoniei avea la bază ideea că 24 Ianuarie „este o zi de sărbătoare națională care va fi întâmpărită în inima fiecărui rumân”⁸, fiind invitați să i se alăture tot cetățenii comunității locale. În acest scop, „publicitatea” evenimentului urma să se facă prin „ofise, ce să vor citi pe la răspântiile orașului [la] toți Domni[i] orășeni”⁹. Erau vizăți, evident, membrii elitei locale: „D[omnii] starosti de patentari și industriași”, directorii școlilor locale, de băieți și de fete, împreună cu tot corpul profesoral, consilierii și alți funcționari ai primăriei. Observăm că nominalizarea stabilea deja ierarhii confirmând faptul că tonul nu putea fi dat decât de către cei mai importanți și respectați membri ai comunității locale. Dacă Te Deum-ul, respectiv slujba religioasă, oficiată special cu acest prilej, devenise deja, încă din anii 40 ai secolului al XIX-lea, un important element ritual, în schimb, sunt interesante prevederile referitoare la săraci, de regulă, văduve, orfani. Grija acordată acestora pare să constituie o particularitate a sărbătorilor organizate în perioada lui Alexandru Ioan Cuza, comparativ cu cele din perioada lui Carol I.

Comunitatea națională îi include în viziunea organizatorilor acestei ceremonii și pe cei care nu au resurse și depind de ajutorul mai puțin al instituțiilor statului, încă insuficient, cât al semenilor sau al prințului domnitor. Sărbătoarea națională este deopotrivă prilej de bucurie colectivă și „facere de bine: „Pentru ca această zi să fie bine simțită și însemnată prin oarecare facere de bine pentru fețele scăpătate, după tedeum se va pregăti o masă în piața cea mare, atât pentru jandarmii, cât și pentru populus scăpătat și totdeodată să va împărți câte o pîine și una ocă carne pe la casele văduvelor și a familiilor scăpătate”¹⁰. Din fericire, dispunem de liste cu

⁷ Nicolas Offenstadt, « Le rite et l'histoire. Remarques introductives », *Hypothèses*, 1998/1 pp. 7-14.

⁸ SJANV, *Primăria orașului Râmnicu Vâlcea*, dos. 11/1865, f. 1^v.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

cheltuielile făcute cu acest prilej. Astfel, pentru respectiva sărbătoare, un comisar special era însărcinat de consiliul municipal să se ocupe cu achiziționarea tuturor articolelor necesare, atât cele alimentare, destinate mesei festive și ajutoarelor împărțite celor săraci, cât cele necesare iluminării localurilor publice. Mai precis, vorbim de o cantitate de „140 jîmble din care 80 jîmble să va întrebuița la masa din piață și restul de 60 să va împărți la văduve și familiile scâpătate”¹¹, 15 ocale de carne de porc pentru masa din piața centrală, la care se adăugau 60 ocale carne de vacă ce urmau să fie împărțite săracilor. De asemenea, erau cumpărate patru vedre de vin pentru masa din piață. „Pentru iluminarea edificiurilor publice să va cumpăra 28 oca lumînări de seu de câte 18 // la oca care să vor pune în 500 sfeșnice de pământ aflate la primărie, câte o lumînare întregă în fiecare”¹². Piața mare urma să fie luminată cu „10 străichini mari, în câte un par”, umplute cu păcură, vătășei și sacagii de la „comanda de foc” (precursorii pompierilor) urmând să asigure montarea și supravegherea lor.

Element important, pe care-l întâlnim și în cadrul ritualurilor festive de la 1848, lăutarii erau invitați să cânte în piața publică, contribuind la întreținerea unui peisaj sonor, specific, al bucuriei colective. Prezența lor arată clar că sărbătoarea națională includea și elemente ale sărbătorilor populare, iar spațiul urban devenea astfel mult mai permeabil, pentru a include, doar cu acest prilej, gesturi specifice unei culturi rurale, precum jocul și strigătele de veselie, altfel interzise conform regulamentelor urbane tot mai drastice.

Inclusiv cei aflați la marginea societății, pușcăriașii, contribuiau la organizarea acestui spațiu festiv, prin folosirea lor la curățarea străzilor: „Încît pentru curățirea stradelor prințipale cei mari, comisarul, prin înțelegere cu D. Îngrijitor al arestaților va cere a i să da un număr de arestați pentru curățire, crezînd subscrisul că pentru o asemenea însemnată zi nu va întîmpina nici un refuz în darea arestanților din partea autorităților competente”¹³.

Invitația adresată starostelui negustorilor reia aceleași teme, subliniind semnificația aparte a acestei sărbători:

„Ziua de 24 ianuarie fiind o zi de sărbătoare națională care să află întipărită în inima fiecăruia romîn pentru mărețul act săvîrșit în această zi și care merită a fi serbată după toată bunăcuviința, subsemnatul atît după datorie, cît și în baza programului comunicat cu adresa d. Prefect al județului no. 592 vă invită domnule ca mâine duminică, la 24 corent, la ora 10 de dimineață, însoțit de toți domni[i] neguțători, cu drapelele corporațiunii[i], să binevoii a merge ca să asistați la tedeumul ce este a să face în catedrala biserică a santei Episcopii unde este a să aduna toți D.D funcționari și orășani, iar felicitățiile să vor primi de Domnu Prefect al județului la casele dumisale, în numele guvernului”¹⁴.

¹¹ *Ibidem*, f. 2^r.

¹² *Ibidem*.

¹³ f. 2^r.

¹⁴ f. 3r.

Adrese similare erau trimise starostelui meseriașilor, directorului școlii normale, invitat să participe împreună cu tot corpul profesoral și elevii, directoarei externatului de fete și consilierilor „aceștii urbi” și primarului, invitați la Te Deum¹⁵. În aceeași zi, 23 ianuarie, primarul Nicolae Iacobescu invită la rândul său, pe consilierii Gheorghe Marinescu, Costache Avrămescu, Niță Tomescu, Dincă Olănescu și Niță Marinouiu, pentru a lua parte, alături de el, la această ceremonie, înțelegând în primul rând, participarea la tedeum și la felicitările adresate la casele prefectului¹⁶. Afișul care era făcut cunoscut publicului râmnician conținea aceleași elemente, precizând cadrul ceremoniei, participarea la Te Deum, felicitările făcute prefectului, seara, locuitorii fiind invitați „a-și ilumina fiecare localul după putință”¹⁷.

Mobilizarea comunității includea și adresa oficială, trimisă domnitorului cu ocazia acestor sărbători:

Mării Sale Domnitorului Alecsandru Ioan, cu ocazia memorabilei zi de astăzi 24 genarie, consiliul urbi[i] Rîmnicu Vilcea, în numele concetățenilor săi, salută cu respect pă alesul romînilor și urează ani îndelungați ca să facă fericirea Romîniei:

– Trăiască Alecsandru Ioan I^u!

– Trăiască guvernul Mării sale!”.

Și Dumnezeu să proteje România una și nedespărțită.

24 genarie 1865¹⁸.

Mesajele de acest tip nu fac decât să confirme adoptarea unei retorici oficiale, centrate pe importanța momentului (tratată însă ca „zi memorabilă”, nu ca sărbătoare națională, cum apare în altele), poziția specială, chiar sacră, am zice a domnitorului, ca „alesul românilor” și proiecția spre un viitor fericit, sub același prinț domnitor, în aceeași situație realizată la 1859.

La 1 februarie 1865, comisarul orașului, însărcinat cu organizarea acestei sărbători, înainta un raport primarului pe marginea cheltuielilor făcute cu acest prilej:

Domnule Primar!

Cu iluminarea tuturor edificiilor publice, masa dată în piață dorobanților și săracilor, friptu cărnii la cuptor și împărțirea de carne și haine la fețele scâpătate din orași, în zioa de 24 ianuarie, anul corent, s-a cheltuit prin mine, însărcinatu, suma de lei trei sute optsprezece, parale optsprezece, 318,18 pentru care, confom ordinului Domnii Voastre, no. 73, vă alătur pe lângă acest plecat raport, dovezile luate din partea vânzătorilor unor asemenea obiecte¹⁹.

Pentru o capitală de județ (district) de proporțiile Râmnicului, suma nu era mică. Din păcate, nu am putut identifica o listă detaliată cu bugetul orașului și cu

¹⁵ *Ibidem*, f. 3^v.

¹⁶ *Ibidem*, f. 4^r.

¹⁷ *Ibidem*, f. 5^r.

¹⁸ *Ibidem*, f. 8r.

¹⁹ *Ibidem*, f. 9.

alocările pentru astfel de evenimente. Dar, din lectura altor documente, se pare că încep să existe capitole separate în bugetele locale, alocate cheltuielilor prilejuite de organizarea sărbătorilor naționale. Acest lucru, care denotă o certă instituționalizare, semnifică fără îndoială o recunoaștere a importanței acordate subiectului, la nivel național și local deopotrivă. Sărbătorile devin instituții, produc efecte, sunt susținute de stat din impozitele plătite de cetățean. În relația de comunicare a puterii cu cetățeanul, chiar dacă simbolică, dar nu mai puțin eficientă, de afirmare a solidarităților, loialităților, armoniei sociale și naționale, ele capătă un loc tot mai important. Națiunea română ia naștere și se consolidează prin participarea reiterată a fiecărui cetățean la aceste scenarii festive.

În orașul Craiova, documentele referitoare la derularea acestei sărbători naționale confirmă în linii mari, existența aceluiași elemente: distribuirea de alimente celor săraci (care avea însă loc dimineața, înaintea Te Deum-ului, respectiv la ora 8); oficierea Te Deum-ului la care luau parte soldații din garnizoană, „în mare ținută”, membrii corporațiilor cu însemnele lor oficiale, „autoritățile civile și militare împreună cu poporul”, la care se adăugau și „agenții puterilor străine”; primirea de către primar și prefect a felicitărilor adresate guvernului și domnitorului la sediul Consiliului Municipal; iluminarea orașului și muzica oferită de diferite „bande” cu rolul de „a amusa poporul”.

Evident, există și particularități locale. Astfel, Craiova apărea ca un oraș modern, atașat unor instituții și forme de sociabilitate specifice, care caracterizau obișnuit marile orașe europene, precum teatrul sau balul. Sărbătoarea națională era prefațată cu o zi înainte de un bal oferit de consiliul municipal în sala teatrului local. Și, tot aici, după derularea părților importante ale ritualului festiv politic (tedeumul și primirea felicitărilor), urmau să fie organizate unele dintre manifestările culturale mai elevate, respectiv o reprezentație a unei piese și cântarea unui imn, „în onoarea acestei mari serbători”. Publicul larg se putea bucura de muzica fanfarei militare și a lăutarilor, precum și de iluminarea festivă a orașului.

Calendarul era mult mai precis în cazul Craiovei și includea prevederi și pentru comunele rurale (de exemplu, oficierea Te Deum-ului, la aceeași oră, simultan, în bisericile comunelor) sau cele referitoare la obligativitatea unei ținute adecvate.

Comparând programele oficiale și alte documente legate de organizarea acestei sărbători cu cele referitoare la alte sărbători naționale, mult mai cunoscute încă din perioada regulamentară, precum aniversarea datelor de naștere sau zilelor onomastice ale membrilor familiei domnitoare²⁰, putem remarca că centrul de greutate al acestor ceremonii rămânea Te Deum-ul. Dincolo de participarea generală, o notă aparte o dă prezența garnizoanei și peisajul sonor specific (salvele de tun), ceea ce denotă importanța Armatei ca instituție participantă la cadrul festiv național (conservată până în zilele noastre). La fel, spațiul sărbătorii naționale nu se construiește doar în jurul Bisericii sau sediului central al Puterii (reședința

²⁰ A se vedea anexele nr. 3 și 4.

prefectului, consiliului municipal), ci include și noile spații moderne de sociabilitate, de la cele restrânse, precum teatrul, cazinoul, la cele mai largi, mai ușor accesibile unui public mai larg precum grădina și piața publice.

Punerea la cale a acestor ritualuri festive politice nu presupune doar o excelentă conlucrare și comunicare între diferitele autorități administrative (în mod special între prefect și primar), dar și păstrarea unui actor cu o greutate simbolică încă importantă în spațiul public: Biserica (în cazul nostru, cea ortodoxă). În ciuda asalturilor de care a avut parte în toată Europa, chiar într-o Franță marcată de moștenirea revoluționară, Biserica încearcă să-și recupereze locul în societate. Ce exemplu mai elocvent decât ceea ce se întâmplă în perioada lui Napoleon I, când organizarea zilei de naștere a primului împărat francez, 15 august, Sfântul Napoleon, devine din 1802, o mostră perfectă de nouă sărbătoare națională, pe jumătate religioasă (Adormirea Maicii Domnului), pe jumătate republicană (este una a nașunii deopotrivă), prefigurând modelul sărbătorii imperiale a secolului al XIX-lea!²¹.

²¹ Rémi Dalisson, *Les trois couleurs, Marianne & l'Empereur. Fêtes liberals et politiques symboliques en France 1815-1870*, Paris, La boutique de l'histoire, 2004, p. 14.

ANEXE

1. PROGRAMA PENTRU SERBAREA NAȚIONALE DE 24 IANUARIU²²

I.

Ziua de **24 Ianuarie aniversară** îndoitei alegeri a Mării sale Domnitoriului și a realizării definitivei **Uniri a României** se va celebra cu solemnitate.

II.

În seara de 23 Onor. Consiliu Municipale va da în sala Theatrului un bal orășenesc din partea Comunei.

III.

La ora 8 în dimineața zilei de 24 se va destribui de Primărie pâine și carne poporului în curtea ospelului Municipale.

IV.

La ora 10 oștirea de toate armele, în mare ținută va fi așeziată în curtea bisericii Madona Dudu.

V.

La aceeași oră se vor aduna în același loc capii osebitelor corporații ale Comunei cu drapelele lor.

VI.

La ora 11 înainte de amiază în biserica Madona Dudu după săvârșirea oficiului Sântei leturgii , se va cânta un The-deum, la care vor asista toate autoritățile civile și militare împreună cu poporul, precum și D.D.agenți ai puterilor străine.

VII.

După The-deum la ora 12, Prefectul și Primarul vor primi felicități în sala Onor. Consiliu Municipale.

VIII.

Seara Orașul va fi iluminat și bande musicale, așezate în mai multe puncte ale Orașului, vor amusa poporul.

P. Prefect I.P. Georgescu

Craiova 1865 Ianuarie 21

²² SJAN Dolj, *Prefectura județului Dolj*, dos. 219/1865, f. 5 (concept). Alte exemplare ale acestui document oficial pot fi găsite la filele 6, 9, 12, 16 și 17.

2. PROGRAMA PENTRU CEREMONIALUL SERBĂRII NAȚIONALE DE 24 Ianuarie 1866²³

1. În dimineața zilei de 24 Ianuarie, la ora 8 Municipality orașului va împărți pâine și carne la familiile sărace.
2. În toate bisericile de prin orașiu și communele rurale, prin îngrijirea părintelui Protopopu, se va cânta Te Deum, la ora 11.
3. La biserica Madona Dudu se va săvârși sânta Liturgie de către părintele Arhiepiscopul Timoteiu Evdoadis, încungiurat de clerul trebuincios; la care va lua parte și părintele Protopop.
4. La ora zece de dimineață toată oștirea de garnisoană și un escadron de dorobanți, în mare ținută, se va afla la această biserică.
5. La ora 11 se va cânta Te Deum-lu, salutat cu trei salve de pusci; la care vor asista toți funcționarii civili și militari, D. D. Agenți ai puterilor streine și DD. Cetățeni ce vor voi.
6. La ora 12, Prefectul va primi, în sala de recepție a Palatului Administrativ, în numele Guvernului, felicitările tuturor Domnilor funcționari civili și militari, a D-lor Agenți ai puterilor streine și D-lor Cetățeni.
7. Seara, toate edificiurile publice și stradele principale ale orașului vor fi iluminate. Musica militară și lăutari vor cânta în piețele publice, pentru amuzarea poporului.
8. Direcția Theatrului, în seara acelei zile, va da uă reprezentația de ocazie, când se va cânta și un Himn în onoarea acestei mari serbători.
9. Sub-prefecții vor face acelleași ceremonii la biserica din communa residențială.
10. Ținuta este de rigoare.

Prefectul Dist. Dolji, I. Georgescu

Directore, I. Locustiano

3. PROGRAMUL

Serbări[i] dela 21 Mai, ziua onomastică a MĂRII SEALE PEA ÎNĂLȚATEI NOASTRE DOAMNE HELENA²⁴

1. În toate bisericile orașului la ora 10 se va cânta Thedeum.
2. Cântarea Thedeumului oficial se va săvârși în cathedra Madona (Dudu) de către prea sântia sa părintele Arhiepiscopul Timoftei Adocsiadis.
3. Cântarea Thedeumului se va saluta cu trei salve de pusci de către oștirea de garnisoană.
4. Toți funcționari[i] civili și militari vor asista în mare ținută.

²³ SJAN Dolj, *Prefectura județului Dolj*, dos. 123/1866, f. 12.

²⁴ SJAN Dolj, *Prefectura județului Dolj*, dos. 219/1865, f. 26.

5. Sunt invitați D-ni Starosti ai corporațiilor respective a asista asemenea la cântarea Thedeumului cu D-ni comercianți.
6. La ora unu după amiazi, Prefectul și Primarul comuni[i] vor primi felicități în ospelul on. Municipalității[i] a corpurilor civile și militare și a D-lor cetățeni.
7. Seara, orașul va fi luminat.

P. Perfect, I. GEORGESCU

No. 6499

Craiova, 1865 Mai 19

4. PROGRAMUL

Serbări[i] dela 30 August aniversarea onomastică a Mării Seale prea înălțatul nostru Domn ALESSANDRU IOAN I^{iu25}

I

La 10 ore de dimineață în toate bisericile Jiudeciului de toate riturile se va ține Te Deum. Cântarea Te Deumului oficiale d-aici se va săvârși la catedrala Madona (dudu) de către prea Sântia Sa părintele archi[e]reu Thimoftei Evdoxiadis.

II

Cântarea Te Deumului, se va saluta cu trei salve de puscii de către oștirea în garnisoană. Toți funcționari[i] civili și militari vor asista la mare ținută.

De asemine sunt invitați și D.D Starosti ai corporațiilor a asista la cântarea Te Deumului cu D.D Comercianți.

III

La ora 12 D. prefect va primi la ospelul Primării felicitățile onor. Municipalități și a tutulor funcționarilor civili și militari, a DD. Reprezentanți ai puterilor străine și a DD. Cetățeni.

IV

Onor. Municipalitate va da în onoarea acestei zile carne și pâine la săraci și seara va ilumina piețele și edificiele publice.

Musica militară va cânta după amiazi la grădina publică, iar seara în piața Casinului Minerva.

Prefect , C. CERCHEZ

Craiova, 1865 august 24

²⁵ *Ibidem*, f. 38.